YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu viides jaosto)
10 päivänä huhtikuuta 2003 *

Asiassa T-369/00,

Département du Loiret, edustajanaan asianajaja A. Carnelutti,

kantajana,

jota tukee

Scott SA, kotipaikka Saint-Cloud (Ranska), edustajinaan Sir Jeremy Lever, QC., barrister G. Peretz ja solicitor R. Griffith, prosessiosoite Luxemburgissa,

väliintulijana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään G. Rozet ja J. Flett, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa osittain valtiontuesta, jonka Ranska on myöntänyt Scott Paper SA:lle / Kimberly-Clarkille, 12 päivänä heinäkuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2002/14/EY (EYVL L 12, s. 1),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas, P. Lindh, N. J. Forwood ja H. Legal,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.9.2002 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 659/1999

1 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) säädetään valtiontukia koskevista menettelysäännöksistä.

2 Asetuksen 15 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Vanhentumisaika

1. Komission toimivaltuuksiin periä tuki takaisin sovelletaan kymmenen vuoden vanhentumisaikaa.

2. Vanhentumisaika alkaa päivästä, jona sääntöjenvastainen tuki on myönnetty tuen saajalle joko yksittäisenä tukena tai tukiohjelmaan kuuluvana tukena. Sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet tai jäsenvaltion komission pyynnöstä toteuttamat toimet keskeyttävät vanhentumisajan. Vanhentumisaika alkaa uudelleen kunkin keskeytyksen jälkeen. Vanhentumisaikaa laskettaessa ei oteta huomioon aikaa, jona komission päätös on Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä.

3. Tuki, jonka osalta vanhentumisaika on kulunut umpeen, katsotaan voimassa olevaksi tueksi."

3 Asetuksen N:o 659/1999 30 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.*"

Riidan perustana olevat tosiseikat

4 Orléansin kaupunki, kantaja ja Scott Paper Company -niminen yhtiö (jäljempänä Scott) tekivät Orléansin kaupungin Scottille esittämien tarjousten perusteella 31.8.1987 sopimuksen. Täman sopimuksen mukaan Scott oli päättänyt perustaa tehtaan Loiret'n departementissa, La Saussayen teollisuusalueella sijaitsevalle

48 hehtaarin maa-alueelle. Sopimus koski muun muassa mainitun maa-alueen luovutusta ja vedenpuhdistusmaksua, jonka suuruus oli määrä laskea sellaisen tavanomaista edullisemman maksun mukaisesti, joka vastasi 25:tä prosenttia alhaisimmasta muiden teollisuuslaitosten maksamasta vedenpuhdistusmaksusta. Orléansin kaupunki ehdotti niin ikään maa-alueella ilmaiseksi toteutettavia aluesuunnittelu- ja kehitystöitä.

5 Sopimuksessa todettiin lisäksi, että kantaja ja Orléansin kaupunki osallistuisivat enintään 80 miljoonalla Ranskan frangilla (FRF) Scottin hyväksi toteutettaviin maa-alueen aluesuunnittelu- ja kehitystöihin. Maa-alueen hinnaksi aluesuunnittelu- ja kehitystyöt mukaan luettuina sovittiin 31 miljoonaa Ranskan frangia (FRF).

6 Ranskan tilintarkastustuomioistuin julkaisi marraskuussa 1996 kertomuksen nimeltä "Alueyhteisöjen tukitoimenpiteet yritysten hyväksi" (Ranskan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, marraskuu 1996, Pariisi). Tällä kertomuksella tilintarkastustuomioistuin pyrki kiinnittämään huomiota eräisiin Ranskan alueviranomaisten yritysten hyväksi mahdollisesti myöntämiin tukiin ja muun muassa 48 hehtaarin maa-alueen luovuttamiseen Scottille La Saussayen teollisuusalueelta.

7 Tuon kertomuksen julkaisemisen jälkeen komissio vastaanotti 23.12.1996 päivätyllä kirjeellä kantelun, joka koski edullisia ehtoja, joilla Orléansin kaupungin ja Loiret'n maakuntaneuvoston väitettiin myyneen kyseiset 48 hehtaaria Scottille, ja Scottille väitetysti edullisen vedenpuhdistusmaksun määrää.

8 Komissio pyysi Ranskan viranomaisilta lisätietoja 17.1.1997 päivätyllä kirjeellä. Tätä seurasi komission ja Ranskan viranomaisten välinen kirjeenvaihto tammikuun 1997 ja huhtikuun 1998 välisenä aikana, jonka kuluessa Ranskan viranomaiset toimittivat muun muassa 19.3.1997, 21.4.1997 ja 29.5.1997 päivätyillä

kirjeillä osittain ne tiedot ja täsmennykset, joita siltä oli pyydetty. Komissio pyysi uudelleen 8.8.1997 päivätyllä kirjeellä täsmennyksiä Ranskan viranomaisilta. Komissio sai lisätiedot Ranskan viranomaisilta 3.11.1997 ja kantelijalta 8.12.1997, 29.1.1998 ja 1.4.1998.

9 Komissio ilmoitti Ranskan viranomaisille 10.7.1998 päivätyllä kirjeellä 20.5.1998 tekemästään päätöksestä aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely "ottaen huomioon epäilykset, joita esiintyy olosuhteissa, joissa Ranskan viranomaiset ovat toteuttaneet toimenpiteitä [Scottin] hyväksi, ja niiden yhteensoveltuvuudesta perustamissopimuksen kanssa," ja kehotti näitä toimittamaan huomautuksensa ja vastaamaan eräisiin kysymyksiin (jäljempänä menettelyn aloittamispäätös). Komissio pyysi samassa kirjeessä Ranskan viranomaisia myös ilmoittamaan Scottille menettelyn aloittamisesta ja siitä, että tämä saattaa joutua palauttamaan kaiken sääntöjenvastaisesti saamansa tuen. Osapuolille, joita asia koskee, ilmoitettiin menettelyn aloittamisesta ja niitä pyydettiin esittämään mahdolliset huomautuksensa kyseessä olevista toimenpiteistä julkaisemalla edellä mainittu kirje *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 30.9.1998 (EYVL C 301, s. 4).

10 Ranskan viranomaiset esittivät 25.11.1998 päivätyllä kirjeellä huomautuksensa menettelyn aloittamispäätöksestä.

11 Tutustuttuaan Ranskan viranomaisten ja kolmansien osapuolten esittämiin huomautuksiin komissio pyysi uudelleen lisätietoja Ranskan viranomaisilta. Koska nämä vastasivat ainoastaan osittain, komissio määräsi 8.7.1999 nämä toimittamaan tarpeelliset tiedot. Ranskan viranomaiset vastasivat tähän pyyntöön osittain 15.10.1999.

12 Neuvosto antoi 22.3.1999 asetuksen N:o 659/1999, joka tuli sen 30 artiklan mukaisesti voimaan 16.4.1999.

Riidanalainen päätös

13 Komissio teki 12.7.2000 päätöksen valtiontuesta, jonka Ranska on myöntänyt Scottille (jäljempänä riidanalainen päätös). Päätöksen 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Valtiontuki, jonka Ranska on myöntänyt Scott Paperille maa-alueeseen liittyvänä hintaetuna ja jonka arvo on 39,58 miljoonaa Ranskan frangia (6,03 miljoonaa euroa), eli nykyarvoisena 80,77 miljoonaa Ranskan frangia (12,3 miljoonaa euroa), ja vedenpuhdistusmaksuun liittyvänä hintaetuna — — ei sovellu yhteismarkkinoille."

14 Riidanalaisen päätöksen 2 artikla kuuluu seuraavasti:

"1. Ranskan on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitetun ja tuensaajalle sääntöjenvastaisesti maksetun tuen perimiseksi takaisin.

2. Tuki on maksettava takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöön-

pano. Takaisinperittävään tukeen sisällytetään korko alkaen siitä, kun tuki asetettiin tuensaajan käyttöön, tuen todelliseen takaisinperintään asti. Korko perustuu aluetukien avustusekvivalenttien laskennassa käytettyyn viitekorkoon."

15 Komissio katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että vanhentumisaika, jota asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan nojalla sovelletaan sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen takaisinperintään, oli nyt esillä olevassa tapauksessa keskeytynyt. Komission mukaan sääntöjenvastaista tukea koskevat komission toimet keskeyttävät vanhentumisajan (ks. riidanalaisen päätöksen 219 perustelukappale).

16 Komissio on todennut, että riidanalainen tuki oli myönnetty 31.8.1987. Komission toteuttama ensimmäinen toimenpide oli sen 17.1.1997 Ranskan viranomaisille osoittama muodollinen tietopyyntö. Vanhentumisaika keskeytyi siis komission mukaan ennen kuin kymmenen vuoden määräaika oli kulunut, joten komissiolla oli toimivalta kyseessä olevien tukien takaisinperimiseen (ks. riidanalaisen päätöksen 220 perustelukappale).

17 Komissio hylkää riidanalaisessa päätöksessä Scottin perustelun, jonka mukaan vanhentumisajan tarkoituksena on suojella tuensaajaa ja näin ollen se keskeytyy vasta sitten, kun tuensaaja on saanut tiedon siitä, että komissio tutkii tukea. Komission mukaan sillä, kuka lopulta hyötyy vanhentumisajasta, ei ole merkitystä vanhentumisajan laskemistavan kannalta. Lisäksi komissio esittää, että asetuksen N:o 659/1999 15 artikla ei koske kolmansia vaan rajoittuu komission ja jäsenvaltioiden välisiin suhteisiin. Komissiolla ei näin ollen ole tiedonantovelvollisuutta kolmansiin nähden. Kolmansilla osapuolilla ei ole siten mitään asetuksen 15 artiklasta johtuvia erityisiä oikeuksia. Valtiontukia koskevassa menettelyssä ne voivat vedota ainoastaan EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisiin menettelyllisiin oikeuksiin (ks. riidanalaisen päätöksen 221—223 kohta).

18 Asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa on viittaus tuensaajaan mutta kyseessä on ainoastaan keino määrittää vanhentumisajan alkamisajankohta eli "päivä, jona sääntöjenvastainen tuki on myönnetty tuensaajalle" (ks. riidanalaisen päätöksen 223 perustelukappale).

19 Komissio muistuttaa myös, että tuensaajan on varmistettava, että sille myönnetystä tuesta on ilmoitettu komissiolle. Jos ilmoitusta ei ole tehty eikä tukea ole siis hyväksytty, oikeusvarmuutta ei komission mukaan ole (ks. riidanalaisen päätöksen 224 perustelukappale).

Asian käsittely ja asianosaisten vaatimukset

20 Kantaja nosti esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 4.12.2000 jättämällään kannekirjelmällä. Se pyysi kanteessaan, että nyt käsiteltävänä oleva asia yhdistetään välittömästi asiaan T-366/00, jossa on kyse Scottiin riidanalaista päätöstä vastaan 30.11.2000 nostamasta kanteesta.

21 Scott toimitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 19.3.2001 väliintulohakemuksen, jossa se pyysi saada osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen kantajan vaatimuksia.

22 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin järjesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaisesti 25.4.2001 yhteisen epävirallisen tapaamisen nyt esillä olevasta asiasta ja asiasta T-366/00. Tapaamisessa keskusteltiin nyt käsiteltävän asian kantajan esittämästä

pyynnöstä, että kyseiset kaksi asiaa yhdistettäisiin, ja mahdollisuudesta ratkaista ennen pääasian käsittelyä kysymys vanhentumisesta, mitä Scott puolestaan pyysi asian T-366/00 yhteydessä.

23 Esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella ja ottaen huomioon epävirallisen tapaamisen kuluessa esitetyt huomautukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu viides jaosto) päätti aloittaa suullisen käsittelyn rajoittaen sen koskemaan kumoamisperusteita, jotka perustuvat siihen, että komission toimivalta määrätä palautettavaksi valtiontuki, jonka Ranska oli myöntänyt La Saussayessa olevan 48 hehtaarin maa-alueen hintaedun muodossa, oli vanhentunut.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun viidennen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 10.5.2001 antamallaan määräyksellä Scottin väliintulijaksi esillä olevassa asiassa tukemaan kantajan vaatimuksia.

25 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin 26.9.2002 pidetyssä istunnossa.

26 Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin siis tarkastelee riidanalaisen päätöksen 2 artiklan kumoamisvaatimusta ainoastaan siinä määrin kuin tuo vaatimus perustuu asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan rikkomiseen nojautuvaan kanneperusteeseen.

27 Tämän suhteen kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan niiltä osin kuin päätöksessä todetaan maa-alueen hintaedun muodossa myönnetty valtiontuki sääntö-

jenvastaiseksi ja määrätään palauttamaan 39,58 miljoonaa Ranskan frangia (FRF) (6,03 miljoonaa euroa) eli nykyarvoisena 80,77 miljoonaa Ranskan frangia (FRF) (12,3 miljoonaa euroa)

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

28 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

29 Scott, joka väliintulijana tukee kantajan vaatimuksia, vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— toteaa kanteen perustelluksi

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

30 Kantaja vaatii päätöksen kumoamista vanhentumisen perusteella ja esittää tähän liittyen yhden kanneperusteen, joka perustuu asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan rikkomiseen. Kanneperuste on kaksiosainen. Ensimmäinen osa perustuu asetuksen N:o 659/1999 soveltamiseen nyt käsiteltävänä olevaan tapaukseen ja toinen osa siihen, että vanhentumisaika voidaan keskeyttää vain komission toteuttamalla "viranomaistoimella" eikä Ranskan viranomaisille osoitettu tietopyyntö ole tämän suhteen riittävä.

Kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee asetuksen N:o 659/1999 soveltamista nyt käsiteltävänä olevaan tapaukseen

Asianosaisten lausumat

31 Kantaja väittää, että komission toimivalta periä tuensaajalta, eli Scottilta, takaisin tuki, joka liittyy La Saussayessa sijaitsevaan maa-alueeseen, on asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan säännösten mukaisesti vanhentunut.

32 Kantaja riitauttaa komission väitteen, jonka mukaan asetusta N:o 659/1999 ei voida soveltaa nyt esillä olevaan tapaukseen. Kantajan mukaan komissio on riidanalaisessa päätöksessä myöntänyt, että asetusta N:o 659/1999 voidaan soveltaa, koska se on muistutettuaan asetuksen sisällöstä todennut, että vanhentumisaika oli keskeytynyt Ranskan viranomaisille muun muassa 17.1.1997 lähetettyjen tietopyyntöjen johdosta. Tuomioistuinten tulee valvoa riidanalaisen

päätöksen laillisuutta päätöksen sisällön perusteella, sellaisena kuin se ilmenee päätöksen sanamuodosta. Tältä osin kantaja väittää, että komissio on muuttanut vastineessaan perusteluja, joita se itse on käyttänyt riidanalaisessa päätöksessä, koska se väittää, että vanhentumisajan keskeytyminen on perusteltua 20.5.1998 tehdyn menettelyn aloittamispäätöksen johdosta. Tämä perustelu käy ilmi vastineesta, mutta koska sitä ei esitetty riidanalaisen päätöksen perusteluissa, sitä ei kantajan mukaan näin ollen voida ottaa huomioon jälkikäteen.

33 Kantaja väittää, että asetusta N:o 659/1999, jonka menettelyllinen luonne on ilmeisen selvä, sovelletaan menettelyihin valtiontukia koskevissa asioissa, jotka ovat vireillä ja joista ei ole tehty lopullista päätöstä ennen asetuksen voimaantuloa. Kantaja esittää myös, että asetukselle on ominaista se, ettei siinä ole siirtymäsäännöksiä. Asetuksella kodifioidaan ja vahvistetaan EY 88 artiklan soveltamista koskeva yhtenäinen käytäntö ja se muodostaa "yhtenäisen menettelykokonaisuuden", jota sovelletaan välittömästi kaikkiin vireillä oleviin asioihin lukuun ottamatta asetuksessa nimenomaisesti mainittuja poikkeuksia. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan menettelysääntöjen katsotaan yleensä soveltuvan kaikkiin niiden voimaantulohetkellä vireillä oleviin asioihin (yhdistetyt asiat 212/80—217/80, Salumi ym., tuomio 12.11.1981, Kok. 1981, s. 2735, 9 kohta). Kantaja väittää, että komissio on huhtikuusta 1999 lähtien itsekin soveltanut vireillä oleviin asioihin asetusta N:o 659/1999.

34 Lisäksi kantaja katsoo, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädetty kymmenen vuoden vanhentumisaika on "ulottuvuudeltaan ehdoton" ja vanhentumisen keskeyttävän toimenpiteen tulee tapahtua kymmenen vuoden kuluessa päivästä, jolloin sääntöjenvastainen tuki myönnettiin. Mikäli asetuksen voimaantulon ja tuen myöntämisen välillä on kulunut yli kymmenen vuotta ilman vanhentumisen keskeyttävää toimea, asian on katsottava olevan vanhentunut. Näin ollen se, ettei tietojen toimittamista koskevaa välipäätöstä tai päätöstä muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta ole tehty kymmenen vuoden kuluessa tuen myöntämisestä, estää tuen takaisinperinnän asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan mukaisesti.

35 Kantaja väittää, että nyt käsiteltävä asia on "luonteeltaan poikkeuksellinen" siihen ajanjaksoon nähden, joka tuen myöntämisajankohdasta 31.8.1987 kului siihen, kun Ranskan viranomaisia pyydettiin vastaamaan komission tutkimuksiin vuonna 1997. Tämä asia on vieläkin "poikkeuksellisempi", koska ylimääräiset kolme ja puoli vuotta olivat tarpeen riidanalaisen päätöksen tekemiseksi. Kantaja katsoo, että tämä kolmen ja puolen vuoden kuluminen on sekä jäsenvaltioiden että komission syytä. Tämän ajan kuluminen aiheutti vaikeuksia asianomaisen kauden taloudellisten tekijöiden uudelleen määrittämisessä tai jopa teki tämän mahdottomaksi. Pitkän ajan kulumisen vuoksi valtiontukia koskevan järjestelmän puitteissa riitautetun toimenpiteen hyväksyttävyyden osoittaminen on erityisen vaikeaa. Kantaja katsoo, että kymmenen vuotta on vanhentumisajan pisin hyväksyttävä kesto.

36 Lisäksi kantaja vetoaa merkittäviin vaikeuksiin, joita valtiontukia koskevassa "yksinomaan kahdenvälisessä" menettelyssä ilmenee. Menettelylle on ominaista perusteellinen ja riittävä keskustelu, jota käydään komission ja jäsenvaltioiden välillä, mikäli kyse on valtion keskushallinnon tai sen laitosten myöntämistä tuista. Näin ei ole kuitenkaan välttämättä asianlaita, kun on kyse yhteisöiden myöntämistä tuista. Tällaisessa tilanteessa alueyhteisöt kärsivät keskushallinnon menettelyn seurauksista, mikäli tämä ei vastaa joutuisasti komissiolle. Näin ollen kantaja katsoo, että komission ja jäsenvaltion välinen keskustelu tulisi järjestelmällisesti ulottaa alueyhteisöihin, jotka ovat toteuttaneet riitautetun toimen.

37 Komissio esittää, että kantajan väite siitä, että komission mahdollisuus toimia oli tässä tapauksessa vanhentunut, on ilmeisen perusteeton. Komissio huomauttaa, että nyt esillä olevassa tapauksessa ei ole tarpeen pyrkiä selvittämään, muodostaako asetus N:o 659/1999 menettelyllisten säännösten kokonaisuuden, jota sovelletaan yleisesti kaikkiin säännösten voimaantulohetkellä vireillä olleisiin menettelyihin, vai aineellisten säännösten kokonaisuuden, jota näin ollen sovellettaisiin aiempiin tilanteisiin ainoastaan siinä määrin kuin säännösten sanamuodosta, päämäärästä tai niiden kokonaisuudesta ilmenee, että niille on annettava tällainen oikeusvaikutus.

38 Komissio muistuttaa, että tuen myöntämishetkellä 31.8.1987 tai koko vuoden 1997 aikana, jolloin komissio osoitti useita tietopyyntöjä Ranskan viranomaisille, yhteisön lainsäätäjä ei ollut säätänyt mistään vanhentumisajasta, joka olisi koskenut komission toimia ilmoittamatta jätetyissä valtiontuissa. Komission mukaan ei ole mitään erityistä oikeudellista perustaa, jonka perusteella voitaisiin vahvistaa, että sen mahdollisuus toimia olisi ollut vanhentunut. Yhdistetyissä asioissa T-126/96 ja T-127/96, BFM ja EFIM vastaan komissio, 15.9.1998 annetusta tuomiosta (Kok. 1998, s. II-3437, 68 kohta) käy ilmi, että vanhentumisaikoja ei voida soveltaa analogisesti. Näin ollen komissio katsoo, että valtiontukia myöntäneille viranomaisille tai niitä saaneille tuensaajille ei voinut syntyä perusteltua luottamusta siihen, että komission toimiin sovelletaan vanhentumisaikaa.

39 Komissio huomauttaa myös, että on ilmeistä, että kun menettelyn aloittamispäätös tehtiin 20.5.1998, mitään vanhentumisaikaa ei ollut voimassa, eikä komission toimivalta näin ollen ollut vanhentunut. Vastaavasti komission toimintaa ei koskenut mikään vanhentumisaika, kun se ilmoitti Ranskan viranomaisille päätöksestään aloittaa muodollinen tutkintamenettely 10.7.1998 ja kun se 30.9.1998 julkaisi tämän saman päätöksen Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Asetuksen N:o 659/1999 ja sen 15 artiklan voimaantulo 16.4.1999 ei voi muuttaa taannehtivasti tätä tilannetta. Näiden toteamusten perusteella komissio katsoo, että sen mahdollisuus toimia ei voinut olla vanhentunut 12.7.2000, kun se teki riidanalaisen päätöksen. Komissio katsoo, että asetuksen N:o 659/1999 ja sen 15 artiklan voimaantulo ei voi estää komissiota tekemästä tällaista päätöstä tai antamasta sille kaikkia oikeusvaikutuksia sellaisen valtiontuen osalta, joka on myönnetty EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden vastaisesti.

40 Komission mukaan asetuksen N:o 659/1999 ja sen 15 artiklassa säädetyn vanhentumisajan soveltaminen ennen asetuksen voimaantuloa myönnettyyn tukeen riippuu kahdesta edellytyksestä, joiden on täytyttävä samanaikaisesti: tuen myöntämisajankohdasta on kulunut kymmenen vuotta ja ennen asetuksen voimaantuloa ei ole toteutettu vanhentumisen keskeyttäviä toimenpiteitä. Komissio

myöntää, että kyseessä olevan tuen myöntämisestä on kulunut kymmenen vuotta, mutta se katsoo, että ennen asetuksen N:o 659/1999 voimaantuloa on toteutettu erinäisiä vanhentumisen keskeyttäviä toimenpiteitä. Joka tapauksessa menettelyn aloittamispäätös on tehty aikaan, jolloin minkään oikeudellisen perustan nojalla ei voitu katsoa, että komission mahdollisuus toimia oli vanhentunut.

41 Komissio katsoo, että kantaja soveltaa taannehtivasti asetuksen N:o 659/1999 15 artiklaa. Tätä asetusta, jossa ei ole siirtymäsäännöksiä ja jota näin ollen sovelletaan välittömästi, ei voida soveltaa taannehtivasti. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vanhentumisaika täytyisi asettaa etukäteen, jotta sen tarkoitus toteutuu (ks. asia 41/69, ACF Chemiefarma v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 661, Kok. Ep. I, s. 455 ja asia 48/69, ICI v. komissio, tuomio 14.7.1972, Kok. 1972, s. 619, Kok. Ep. II, s. 25). Komissio katsoo, että asetuksella N:o 659/1999 säädetään vanhentumisajasta ainoastaan niiden sääntöjenvastaisten tukien osalta, jotka myönnetään asetuksen voimaantulon jälkeen. Vanhentumissäännös koskee "uusia" tukia, jotka on myönnetty sääntöjenvastaisesti, mutta ei "vanhoja" tukia, jotka on myönnetty ennen asetuksen voimaantuloa. Yhteisön toimenpiteillä on taannehtiva vaikutus ainoastaan erityistapauksissa, mikäli toimen sanamuodosta tai sen kokonaisuudesta käy selvästi ilmi, että tämä oli lainsäätäjän tarkoitus, ja asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan osalta tilanne ei ole näin. Komissio toteaa, että ainoa mahdollisuus varmistaa asetuksen N:o 659//1999 15 artiklan välitön soveltaminen "vanhoihin" tapauksiin soveltamatta sitä kuitenkaan lainvastaisella tavalla taannehtivasti, on edellä 40 kohdassa esitetty tilanne.

42 Vastauskirjelmässään komissio esittää, että kantaja ei ole osoittanut, että nyt käsiteltävä asia olisi "luonteeltaan poikkeuksellinen" sen ajanjakson vuoksi, joka kului tuen myöntämisestä 31.8.1987 siihen, kun kantajaa pyydettiin vastaamaan komission tutkimuksiin vuonna 1997, eikä se ole myöskään osoittanut, että menettelyn kestolle olisi nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ominaista huomattava venyminen. Komissio väittää tältä osin, että kolmen ja puolen vuoden kuluminen kantelun vastaanottamisesta johtuu myös Ranskan viranomaisten vastausten puuttumisesta, niiden pyytämästä lisäajasta ja epävirallisen tapaamisen pitämisestä.

43 Komissio huomauttaa niin ikään, että EY 88 artiklan 2 kohdan mukaisesti menettelyn aloittamispäätöstä tulee aina edeltää ensimmäinen tarkastelu, jonka perusteella komissio vakuuttuu siitä, että valtiontuki ei ole yhteensopiva perustamissopimuksen kanssa. Se huomauttaa, että niiden tietojen perusteella, jotka se sai tietopyyntöjen johdosta, menettelyn aloittamispäätös tehtiin 20.5.1998 eli alle 17 kuukautta kantelun tekemisen jälkeen.

44 Komissio toteaa, että se ei voinut laatia tietojen toimittamista koskevaa välipäätöstä elokuussa 1997, koska Ranskan viranomaisten asenne ei ollut sellainen, että ne selvästi kieltäytyivät yhteistyöstä, mikä on ainoa peruste, jolla välipäätös voidaan tehdä. Komissio katsoo toimineensa joutuisasti ottaessaan 17.1.1997 yhteyttä Ranskan viranomaisiin pyytääkseen niitä toimittamaan kaikki asian selvittämisen kannalta tarpeelliset tiedot.

45 Komissio väittää myös, että vaikka sen toimintaa voidaankin tarkastella hyvän hallinnon periaatteen noudattamisen kannalta, kanteessa ei ole yhtään kanneperustetta, joka perustuisi tämän periaatteen mahdolliseen loukkaamiseen. Mikäli nyt käsiteltävän asian "poikkeuksellisuutta" koskevien väitteiden, jotka kantaja esitti vastauskirjelmässään ja jotka se toisti edellä 35 kohdassa, pitäisi kuitenkin katsoa merkitsevän tällaista kanneperustetta, kyseessä olisi uusi peruste eikä sitä näin ollen voitaisi ottaa tutkittavaksi.

46 Komission mukaan kantajan väitettä, jonka mukaan komission ja Ranskan viranomaisten tässä asiassa käymä keskustelu ei ollut perusteellista eikä riittävää tarkasteltaessa asiaa tuen myöntäneiden alueyhteisöjen kannalta, ei voida hyväksyä, sillä tuen myöntämisessä yhtenä osapuolena ollut Orléansin kaupunki ei ole nostanut kumoamiskannetta. Joka tapauksessa Ranskan viranomaisten

kirjeissä, joilla ne vastasivat tietopyyntöihin, ilmoitettiin jatkuvasti, että kyseessä olevat tiedot oli hankittu muun muassa kantajalta. Lisäksi kantaja ei ole esittänyt komissiolle huomautuksia Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä julkaistusta päätöksestä aloittaa EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.

47 Komissio katsoo myös, että perustamissopimuksessa tunnustettu oikeus saattaa komission käsiteltäväksi kaikki huomautukset toimenpiteistä, jotka liittyvät EY 88 artiklan 2 kohdan mukaiseen menettelyyn, "lieventää välittömästi" seurauksia, joita jäsenvaltion huolimattomasta toiminnasta voi aiheutua tuen myöntäneelle alueyhteisölle tai tuensaajalle. Komissio katsoo, että alueyhteisöllä ja tuensaajalla on asiaan oikeudellinen ratkaisumahdollisuus niissä oikeussuojakeinoissa, joita niillä on käytettävinään kansallisissa tuomioistuimissa saattaakseen kyseisen valtion vastuuseen tämän viivyttelystä, mitä tulee sen lojaaliin yhteistyövelvollisuuteen komission kanssa. Komission mukaan perustamissopimuksessa on valtiontukia koskevissa asioissa jäsenvaltion erityinen tilanne aiheellisesti määritetty oikeudellisesti (de jure) julkista valtaa edustavaksi elimeksi. Jäsenvaltion mahdolliset perustuslaillisissa tai hallinnollisissa rakenteissa olevat puutteet pitäisi lähtökohtaisesti ratkaista sisäisen oikeusjärjestyksen puitteissa.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

48 Aluksi on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhteisön toimen lainmukaisuutta on arvioitava niiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella, jotka olivat olemassa toimen toteuttamisen ajankohtana (ks. vastaavasti asia T-123/97, Salomon v. komissio, tuomio 6.10.1999, Kok. 1999, s. II-2925, 48 kohta ja asia T-126/99, Graphischer Maschinenbau v. komissio, tuomio 14.5.2002, Kok. 2002, s. II-2427, 33 kohta).

49 Lisäksi vakiintuneessa oikeuskäytännössä on todettu, että vaikka yleensä katsotaankin, että menettelysääntöjä voidaan soveltaa kaikkiin niihin asioihin, jotka ovat vireillä näiden sääntöjen voimaan tullessa, tämä ei koske aineellisoikeudellisia sääntöjä. Viimeksi mainittuja tulkitaan yleensä siten, että ne koskevat niiden voimaantuloa aikaisempia tilanteita ainoastaan silloin, kun niiden sanamuodosta, tarkoituksesta tai yleisestä rakenteesta ilmenee selvästi, että niille on annettava tällainen vaikutus. Tällaisella tulkinnalla taataan, että noudatetaan oikeusvarmuuden periaatetta ja luottamuksensuojan periaatetta, joiden mukaan yhteisön lainsäädännön on oltava oikeussubjektien kannalta selvää ja ennakoitavaa (ks. erityisesti em. asia Salumi ym., tuomion 9 ja 10 kohta ja yhdistetyt asiat C-121/91 ja C-122/91, CT Control (Rotterdam) ja JCT Benelux v. komissio, tuomio 6.7.1993, Kok. 1993, s. I-3873, 22 ja 23 kohta).

50 Asetuksessa N:o 659/1999 säädetään menettelystä, jota noudatetaan sovellettaessa EY 88 artiklaa, ja se annettiin komission valtiontukia koskevissa asioissa luomaa käytäntöä silmällä pitäen, jotta tässä artiklassa tarkoitetun menettelyn toimivuus ja tehokkuus voitaisiin varmistaa ja avoimuutta ja oikeusvarmuutta tätä menettelyä sovellettaessa voitaisiin lisätä (ks. asetuksen toinen ja kolmas perustelukappale). Asetuksen III luvussa, jonka otsikkona on "Sääntöjenvastaista tukea koskeva menettely", säädetään komission toimivaltuuksista muun muassa valtiontukien tutkinnan, tietojensaantipyynnön, tietojen antamista koskevien välipäätösten ja sääntöjenvastaisen tuen takaisinperinnän osalta. On todettava, että näiden säännösten, mukaan luettuna 15 artikla, sanamuodosta ilmenee, että ne ovat luonteeltaan menettelyllisiä ja että niitä sovelletaan edellä esitetyn oikeuskäytännön mukaisesti näin ollen kaikkiin valtiontukia koskeviin hallinnollisiin menettelyihin, jotka olivat komissiossa vireillä asetuksen N:o 659/1999 tullessa voimaan 16.4.1999.

51 Lisäksi koska asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa ei ole mitään ajallista soveltamisalaa koskevia siirtymäsäännöksiä, toisin kuin asetuksen 11 artiklan 2 kohdan viimeisessä alakohdassa, joka koskee komission toimivaltaa määrätä perittäväksi tilapäisesti takaisin säännönvastainen tuki, 15 artiklaa sovelletaan kaikkiin valtiontuen lopullisiin takaisinperintätoimiin, jotka toteutetaan asetuksen voimaantulon jälkeen, vaikka ne koskisivat ennen tätä ajankohtaa myönnettyä valtiontukea.

52 Komission väitteestä, jonka mukaan asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan soveltaminen ennen sen voimaantuloa myönnettyyn tukeen riippuu kahdesta edellytyksestä, jotka eivät ole täyttyneet tässä tapauksessa samanaikaisesti, on varmuuden vuoksi todettava, että riidanalaisen päätöksen sanamuodosta ja erityisesti 219—224 perustelukappaleessa esitetystä vanhentumisaikaa koskevan kysymyksen tarkastelusta ilmenee, että tehdessään tätä päätöstä komissio itse katsoi, että sen toimenpide kyseisen valtiontuen takaisinperinnässä kuului asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan soveltamisalaan. Lisäksi se seikka, että komissio osoitti Ranskan viranomaisille 8.7.1999 tietojen antamista koskevan välipäätöksen asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 3 kohdan nojalla, osoittaa, että komissio toteutti valtiontukea koskevan menettelyn, joka oli aloitettu 20.5.1998 EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla, perustaen toimintansa uusiin menettelysäännöksiin heti asetuksen N:o 659/1999 tultua voimaan 16.4.1999.

53 Koska komissio on riidanalaisessa päätöksessä nimenomaisesti perustanut kyseessä olevan tuen takaisinperintään liittyviä toimia koskevan vanhentumisen arvioimisen asetuksen N:o 659/1999 15 artiklaan (ks. 219—224 perustelukappale), se ei voi nyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa oikeudenkäynnissä esittää kantajaa vastaan muita väitteitä, jotka ovat ristiriidassa sen oman, riidanalaisessa päätöksessä esitetyn arvioinnin kanssa.

54 Tästä seuraa, että komission toimivaltaa määrätä takaisinperittäväksi kyseessä oleva tuki koskee asetuksen N:o 659/1999 15 artikla.

55 On todettava, että kantajan väite tämän asian "poikkeuksellisuudesta" on perusteeton eikä ole tarpeen selvittää, onko kyseessä uusi peruste, kuten komissio väittää edellä 45 kohdassa.

56 On todettava, että kysymystä siitä, luonnehtiko riidanalaiseen tukeen liittyvää hallinnollista menettelyä kohtuuton viipyminen, ei voida ratkaista ottamalla kantajan väittämällä tavalla huomioon aika, joka kului tuen myöntämisestä riidanalaisen päätöksen tekemiseen. Tässä tarkastelussa lähtökohtana on pidettävä sitä ajankohtaa, jolloin komissio sai tiedon kyseessä olevan tuen myöntämisestä. On selvää, että komissiolle ilmoitettiin tuen myöntämisestä vasta 23.12.1996, jolloin kantelu asiassa tehtiin, tai aikaisintaan marraskuussa 1996, jolloin Ranskan tilintarkastustuomioistuin julkaisi kertomuksen nimeltä "Alueyhteisöjen tukitoimenpiteet yritysten hyväksi". Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että komissio on 23.12.1996 tehdyn kantelun johdosta pyytänyt 17.1.1997 Ranskan viranomaisilta lisätietoja. Tätä seurasi Ranskan viranomaisten ja komission välinen kirjeenvaihto, jonka yhteydessä komissio pyrki, tosin kohdaten siinä vaikeuksia, täydentämään asiakirjavihkoaan pyytämällä lisätietoja aina menettelyn aloittamispäätöksen tekemiseen asti 20.5.1998. Ranskan viranomaiset ovat siis olleet hallinnollisen menettelyn aloittamisen jälkeenkin vastahakoisia toimittamaan komission pyytämiä tietoja (ks. edellä 8—11 kohta). Ottaen huomioon marraskuussa 1996 tapahtuneiden asioiden tapahtumisjärjestyksen ja riidanalaisen päätöksen tekemisen (ks. riidanalaisen päätöksen 2—11 perustelukappale) komissiota ei voida moittia kohtuuttomasta viivästyksestä tai joutuisuuden puutteesta hallinnollisessa menettelyssä.

57 Joka tapauksessa aikaisemman tilanteen ennalleen palauttamiseksi suoritettu lainvastaisesti myönnetyn valtiontuen palauttaminen ei voisi merkitä seuraamusta, josta ei ole säädetty yhteisön oikeudessa, vaikka tällainen toimenpide toteutettaisiinkin kauan kyseisen tuen myöntämisen jälkeen (ks. asia T-55/99, CETM v. komissio, tuomio 29.9.2000, Kok. 2000, s. II-3207, 164 kohta).

58 Kantajan väitteestä, joka koskee merkittäviä vaikeuksia, joita valtiontukia koskeva "yksinomaan kahdenvälinen" menettely aiheuttaa alueyhteisöille, on todettava, että EY 88 artiklan 3 kohdassa asetetaan jäsenvaltiolle, jota asia koskee, velvollisuus ilmoittaa tuen myöntämistä tai muuttamista koskevasta

suunnitelmasta. Lisäksi ottaen huomioon, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tuensaajalle voi syntyä perusteltu luottamus tuen lainmukaisuuteen ainoastaan, jos tuki on myönnetty EY 88 artiklan määräysten mukaisesti, ellei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista (asia C-5/89, komissio v. Saksa, tuomio 20.9.1990, Kok. 1990, s. I-3437, Kok. Ep. X, s. 521, 14 kohta ja asia C-169/95, Espanja v. komissio, tuomio 14.1.1997, Kok. 1997, s. I-135, 51 kohta) ja että huolellisen taloudellisen toimijan on normaalisti kyettävä varmistumaan, että kyseistä menettelyä on noudatettu, mikään kolmas osapuoli, mukaan luettuna alueyhteisöt, ei voi sen enempää vedota tällaiseen perusteltuun luottamukseen eikä moittia komissiota siitä, että ilmoittamatta jätettyä tukea koskeva hallinnollinen menettely käydään pääosin komission ja kyseisen jäsenvaltion välillä. Mikäli jäsenvaltion keskushallinto ei ole noudattanut sillä olevaa tiedonantovelvollisuutta ja tästä aiheutuu haittaa alueyhteisöille tai näiden myöntämän tuen saajalle, nämä olosuhteet muodostavat asianosaisten välisen ongelman, josta ei voida moittia komissiota. Toisenlainen ratkaisu estäisi komissiolla olevan, EY 87 ja EY 88 artiklan noudattamisen valvomista koskevan tehtävän täyttämistä tai rajoittaisi tätä perusteettomasti.

59 Edellä esitetyillä perusteilla kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

Kanneperusteen toinen osa, joka perustuu siihen, että tietopyyntö ei voi keskeyttää vanhentumisaikaa

Asianosaisten lausumat

60 Kantaja katsoo, että komission tietopyyntö ei voi keskeyttää asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädettyä vanhentumisaikaa, vaikka pyynnössä on

"useita vakiokohtia, joissa mainitaan sääntöjenvastaisen tuen myöntämisen mahdollisista oikeudellisista seurauksista". Kantajan mukaan on oikeusvarmuuden periaatteen vastaista, että tietopyynnöllä olisi tällainen vaikutus vanhentumiseen.

61 Kantaja esittää väitteidensä tueksi, että talousoikeuden alalla useimpien jäsenvaltioiden kansallisessa lainsäädännössä "ainoastaan viranomaistoimi, joka on toteutettu tätä asiaa koskevassa erityissäännöksessä annetun oikeudellisen toimivallan nojalla, on omiaan saamaan aikaan vanhentumisen keskeyttävän vaikutuksen".

62 Yhteisön oikeuden osalta kantaja toteaa, että yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 43 artiklassa määrätään vanhentumisajasta sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevissa asioissa ja siinä todetaan selvästi, että pelkästään vaatimuksen esittäminen asianomaiselle toimielimelle voi keskeyttää vanhentumisajan ainoastaan, mikäli asia pannaan tämän jälkeen vireille yhteisöjen tuomioistuimessa. Tältä osin kantaja esittää, että vanhentumisajoista liikennettä ja kilpailua koskeviin Euroopan talousyhteisön sääntöihin liittyvissä menettelyissä ja niiden nojalla määrättyjen seuraamusten täytäntöönpanossa 26 päivänä marraskuuta 1974 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 2988/74 (EYVL L 319, s. 1) oleva ratkaisu EY 81 ja EY 82 artiklojen täytäntöönpanon osalta muodostaa poikkeuksen.

63 Kantaja huomauttaa, että kun kantelu tehtiin 23.12.1996 ja aina muodollisen tutkintamenettelyn aloittamiseen asti toukokuussa 1998, komissio ei voinut perustaa tietopyyntöjään mihinkään erityiseen oikeudelliseen perustaan. Nämä pyynnöt, jotka perustuvat käytäntöön ja jotka osoitettiin Ranskan viranomaisille vuonna 1997, ovat kantajan mukaan osa alustavaa vaihetta mahdollisia valtiontukia koskevassa tutkimuksessa. Tämä vaihe voi jäädä täysin komission sisäiseksi tai täysin kahdenväliseksi taikka se voi yksinkertaisesti johtaa asian käsittelyn lopettamiseen. Kantajan mukaan komissio ei ole tässä menettelyssä toteuttanut "tutkinnallista viranomaistoimea", joka ainoana toimena voi keskeyttää vanhentumisajan.

64 Kantaja katsoo, että ottaen huomioon asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan asiayhteys ja päämäärä, komission tulkinnalla, jonka mukaan kaikki tietopyynnöt keskeyttävät vanhentumisajan, ei voida antaa tälle artiklalle tehokasta vaikutusta. Tällainen tulkinta johtaisi lähes järjestelmälliseen vanhentumisaikojen keskeytymiseen kantelun tekemisen jälkeen.

65 Kantaja huomauttaa, että komission käytettävissä on "viranomaiskeinoja", joilla vanhentumisaika voidaan keskeyttää. Komission käytettävissä on kaksi laillista keinoa. Toisaalta komissio voi tehdä päätöksiä, joiden nojalla se voi, sen jälkeen kun se on varannut asianomaiselle jäsenvaltiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa, velvoittaa tämän toimittamaan komissiolle tämän asettamassa määräajassa kaikki ne ylimääräiset asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen tutkittaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille (asia C-301/87, Ranska v. komissio, tuomio 14.2.1990, Kok. 1990, s. I-307; Kok. Ep. X, s. 319). Kantaja huomauttaa tämän suhteen, että komissio varasi Ranskalle kahteen kertaan mahdollisuuden ilmaista kantansa asiasta vuoden 1997 ensimmäisen vuosineljänneksen aikana mutta teki päätöksen välipäätöksestä vasta 1999. Toisaalta komissio voi keskeyttää vanhentumisajan tekemällä "päätöksen muodollisen tutkintamenettelyn aloittamisesta". Kantaja katsoo, että komissiolla oli mahdollisuus aloittaa tällainen muodollinen menettely kesäkuussa 1997 eli kaksi kuukautta ennen tähän tapaukseen sovellettavan vanhentumisajan umpeutumista.

66 Tällaisella oikeusvarmuuden periaatteen mukaisella tulkinnalla ei kantajan mukaan rajoiteta komission toimintakeinoja, vaan kyseessä on paremminkin merkittävä kannuste asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi huolellisuusvelvollisuuden ja hyvän hallinnon periaatteen noudattamiseksi, sellaisina kuin ne on määritelty alkaen asiasta 120/73, Lorenz, tuomio 11.12.1973, Kok. 1973, s. 1471, Ep. II, s. 177.

67 Kantaja toteaa, että tulkinta, jolla annetaan vanhentumisjärjestelmälle sen täysi tehokas vaikutus säilyttämällä kuitenkin samalla komission toimintamahdollisuudet, merkitsee, että on myönnettävä, että ainoastaan viranomaistoimi, joka konkretisoituu toteuttamalla sellainen toimi, joka muodostaa asianomaiselle vastaisen päätöksen, voi olla sellainen "toimenpide", joka voi keskeyttää vanhentumisen.

68 Tukeakseen käsitteestä "toimenpide" esittämäänsä tulkintaa kantaja viittaa myös jäsenvaltioiden kansallisiin oikeuksiin. Se katsoo, että ainoastaan sellaisen oikeudellisen juridisen toimen toteuttaminen, joka on nimenomaisesti varattu tähän tarkoitukseen ja joka perustuu kansallisen oikeuden soveltamiseen (laki, asetus, määräys tai erityisesti tätä varten säädetty hallinnollinen toimi), voi keskeyttää vanhentumisajan. Sitä vastoin tietopyyntö ei voi, lukuun ottamatta erityistilanteita, joista säädetään aina täsmällisillä erityissäännöksillä, muodostaa vanhentumisajan keskeyttävää toimea. Komissio ei siis ole nyt käsiteltävässä tapauksessa keskeyttänyt vanhentumisaikaa ennen sen päättymistä. Näissä olosuhteissa kyseessä olevaa tukea on pidettävä voimassa olevana tukena.

69 Scott väittää, että komission toiminta ei keskeytä vanhentumisaikaa tuensaajan osalta, ellei komission jäsenvaltiolle osoittamia tietopyyntöjä ole annettu tuensaajalle tiedoksi.

70 Scott huomauttaa niin ikään, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädetty vanhentumisaika on erityisen pitkä. Se katsoo, että säätämällä valtiontukia koskeviin asioihin näin pitkän vanhentumisajan ja vahvistamalla näin pitkälle ulottuvan vaikutuksen vanhentumisen keskeyttävälle tapahtumalle sovellettaessa tätä säännöstä neuvoston tarkoituksena ei voinut olla hyväksyä sitä, että vanhentumisaika keskeytyy helposti.

71 Komissio väittää, että jäsenvaltioille osoitetut tietopyynnöt ovat sellaisia toimia, joiden vaikutuksesta vanhentumisaika keskeytyy. Yhteisön lainsäätäjä ei ole käyttänyt asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa sattumalta sanaa "toimi" tämän asetuksen kaltaisessa yhteydessä: asetus annettiin avoimuuden ja oikeusvarmuuden lisäämiseksi sekä valtiontukia koskevien komission vakiintuneiden toimintatapojen ja yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön koontamiseksi ja vahvistamiseksi. Komissio toteaa, että asetuksessa N:o 659/1999 täsmennetään ne olosuhteet, joissa se voi tehdä päätöksiä ja suosituksia sekä esittää jäsenvaltiolle tietopyyntöjä tai antaa niille tiedonantoja. Lisäksi yhteisön lainsäätäjän asetuksessa N:o 659/1999 käyttämä sanamuoto vastaa valtiontukien valvonta-

järjestelmää, jossa erityinen menettely keskittyy komission ja jäsenvaltion väliseen keskusteluun. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komission päätökset on osoitettu ainoastaan jäsenvaltioille, mikä komission mukaan on vahvistettu asetuksessa N:o 659/1999. Jäsenvaltion ja komission välistä kontradiktorista menettelyä ei käydä sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen saajaa vastaan. Tuensaajilla on käytettävissään EY 88 artiklan 2 kohdassa ja asetuksessa N:o 659/1999 määritetyt oikeudet.

72 Komission mukaan sillä, että asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa viitataan "[kaikkiin] komission toimiin", tarkoitetaan sitä, että artikla kattaa kaikki komission tuon asetuksen nojalla käytettävissä olevat keinot. Näin ollen komission jäsenvaltioille osoittamat tietopyynnöt ovat — "täysin asianmukaisia keinoja nyttemmin 15 artiklassa säädetyn vanhentumisajan keskeyttämiseksi" ja sillä ilmoitetaan jäsenvaltioille, oikeusvarmuuden periaatetta noudattaen, että komissio tutkii toimenpidettä.

73 Komissio väittää myös, että kantajan väitteestä, jonka mukaan ainoastaan "viranomaistoimi" voi muodostaa sellaisen toimenpiteen, joka voi keskeyttää vanhentumisen, aiheutuisi komission asiaan puuttumismahdollisuuden merkittävä rajoittuminen. "Viranomaistoimen" toteuttaminen edellyttää useiden edellytysten täyttymistä. Tietojen antamista koskeva välipäätös voidaan tehdä vasta normaalin tietopyynnön ja sitä seuraavan muistutuksen jälkeen (ks. asetuksen N:o 659/1999 10 artikla). Aloittaakseen muodollisen tutkintamenettelyn komission on samoin pitänyt tätä ennen hankkia asianmukaiset tiedot ja suorittaa kyseessä olevien toimenpiteiden alustava tutkinta. Komissio katsoo, että kantaja on tulkinnut virheellisesti asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan säännöksiä.

74 Komissio toteaa, että viitatessaan asetuksella N:o 2988/74 täytäntöönpantuun vanhentumisjärjestelmään, kantaja väittää, että kyseinen asetus on poikkeus

niistä lukuisista kansallisissa lainsäädännöissä olevista esimerkeistä, joista ilmenee ajatus, että julkisen vallan toimenpiteen mahdollisuuden vanhentumista ei voida keskeyttää tietopyynnöllä. Kantaja ei ole mitenkään väittänyt asetuksen N:o 659/1999 tai sen 15 artiklan olevan lainvastainen, eikä se ole mitenkään pyrkinyt esittämään tai osoittamaan, että komission Ranskan viranomaisille osoittamat tietopyynnöt eivät muodosta pätevää toimenpidettä vanhentumisen katkaisemiseksi tässä järjestelmässä, jonka yhteisön lainsäätäjä on valtiontukien valvomista varten määrittänyt.

75 Komission mukaan Scottin väite, jonka mukaan neuvoston tarkoituksena ei ole ollut hyväksyä sitä, että vanhentumisaika keskeytyy helposti, kun se on päättänyt säätää sääntöjenvastaisesti myönnettyjen tukien takaisinperinnän vanhentumisajaksi kymmenen vuotta, perustuu ainoastaan Scottin subjektiiviseen tulkintaan. Ainoastaan yhteisön lainsäätäjällä on toimivalta säätää harkitsemallaan tavalla vanhentumista koskevasta säännöksestä ja siihen liittyvistä menettelyllisistä seikoista.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

76 Ensinnäkin on huomattava, että kuten ensimmäisen kanneperusteen tutkimisen yhteydessä todettiin, nyt käsiteltävänä olevaan tapaukseen sovelletaan asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädettyä kymmenen vuoden vanhentumisaikaa ja näin ollen, koska kyseinen tuki myönnettiin 31.8.1987 ja riidanalainen päätös tehtiin 12.7.2000, tämän määräajan on katsottava kuluneen umpeen. Komissio on perustanut päätöksensä määrätä tuki takaisinperittäväksi siihen, että vanhentumisaika keskeytyi toimenpiteillä, jotka se toteutti vuoden 1997 tammikuun ja elokuun välisenä aikana, ja erityisesti sen 17.1.1997 päivätyllä kirjeellä, jossa se muodollisesti pyysi Ranskan viranomaisilta tietoja (ks. riidanalaisen päätöksen 220 perustelukappale).

77 Kantaja vetoaa kansallisiin lainsäädäntöihin ja yhteisön oikeuteen perustuviin esimerkkeihin, muun muassa edellä mainitussa asiassa Ranska vastaan komissio annetun tuomion 19 kohtaan, perustellakseen ajatusta, että pelkkä tietopyyntö ei voi keskeyttää vanhentumisaikaa. Kantaja katsoo, että vanhentumisajan keskeyttävän toimen voi muodostaa ainoastaan viranomaistoimi, joka on toteutettu tätä asiaa koskevassa erityissäännöksessä annetun oikeudellisen toimivallan nojalla, kuten EY 88 artiklan 2 kohdassa säädetty menettelyn aloittamispäätös tai Ranskan viranomaisille osoitettu tietojen toimittamista koskeva välipäätös. On katsottava, että tuossa asiassa annetusta tuomiosta ei voida johtaa tällaista johtopäätöstä, sillä kyseinen asia koski komission käytettävissä olevia turvaamistoimia EY 88 artiklan 3 kohdan rikkomisen estämiseksi. Näissä toimenpiteissä on kyse toimivallasta velvoittaa jäsenvaltio välipäätöksellä odottamaan tukea koskevan tutkimuksen päättymistä, keskeyttämään välittömästi tuen maksaminen ja toimittamaan komissiolle tämän asettamassa määräajassa kaikki ne asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen tutkittaessa tuen soveltuvuutta yhteismarkkinoille.

78 Komissio pyysi 17.1.1997 päivätyssä kirjeessä tietoja Ranskan viranomaisilta, "jotta se voisi varmistaa esitettyjen seikkojen todenperäisyyden ja päättää, [muodostivatko] Scottin hyväksi myönnetyt toimenpiteet [EY 87 artiklan 1 kohdassa] tarkoitetun tuen". Tässä kirjeessä komissio pyysi selkeästi Ranskan viranomaisia kiinnittämään huomiota kirjeeseen, jonka se oli lähettänyt jäsenvaltioille 3.11.1983 ja joka koski niiden EY 88 artiklan 3 kohdan mukaisia velvollisuuksia sekä "*Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* C 318, 24.11.1983 sivulla 3 julkaistuun tiedonantoon, jossa muistutetaan, että kaikki laittomasti myönnetty tuki voidaan vaatia perittäväksi takaisin".

79 Tästä seuraa, että koska Ranskan viranomaiset ovat saaneet 17.1.1997 päivätyn kirjeen, niille on tällä kirjeellä ilmoitettu, että komissio tutkii kyseisen tuen laillisuutta ja että tuki saatetaan vaatia takaisin perittäväksi.

80 Joka tapauksessa on todettava, että vaikka asetusta N:o 659/1999 ei sovellettu 17.1.1997 eli Ranskan viranomaisille tuona päivänä lähetetty kirje ei siis aiheuttanut vanhentumisajan katkeamista, sillä tuolloin ei ollut säädetty mistään vanhentumisajasta, tuon kirjeen oikeusvaikutuksia on kuitenkin arvioitava siinä asiayhteydessä, jossa komissio käyttää 16.4.1999 jälkeen tuen takaisinperintää koskevaa toimivaltaansa.

81 Tältä osin on huomattava, että asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 2 kohta ja 15 artikla ovat asetuksen III luvussa, joka koskee sääntöjenvastaista tukea koskevaan menettelyyn sovellettavia sääntöjä. Asetuksen 10 artiklan 2 kohdassa säädetään, että komissio pyytää tietoja asianomaiselta jäsenvaltiolta. Asetuksen N:o 659/1999 10 artiklan 2 kohdasta, luettuna yhdessä saman asetuksen 2 artiklan 2 kohdan ja 5 artiklan 1 ja 2 kohdan kanssa, käy ilmi, että asetuksella säädetään asianomaiselle jäsenvaltiolle välitön velvollisuus toimittaa kaikki tarpeelliset tiedot komission niitä pyydettyä. Osoittamalla jäsenvaltiolle tietopyynnön komissio itse asiassa ilmoittaa tälle, että komissiolla on hallussaan väitettyä sääntöjenvastaista tukea koskevia tietoja ja että on mahdollista, että tuki tulee palauttaa.

82 Tietopyynnön yksinkertaisuudesta ei aiheudu se, ettei sillä olisi oikeusvaikutuksia toimenpiteenä, joka voi keskeyttää asetuksen N:o 659/1999 15 artiklassa säädetyn vanhentumisajan. Tällä tulkinnalla ei ole tarkoituksena antaa asetuksen 10 ja 15 artiklalle taannehtivaa vaikutusta vaan ainoastaan varmistaa näiden artiklojen yhdenmukainen soveltaminen useisiin 12.7.2000 jälkeen tapahtuneisiin ja tutkittuihin tosiseikkoihin tai tapahtumiin.

83 Scottin väitteestä, jonka mukaan komission tammikuun 1997 ja elokuun 1997 välisenä aikana toteuttamilla toimenpiteillä ei voi olla asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan mukaista vanhentumisajan keskeyttävää vaikutusta, koska Scott ei

tuolloin ollut tietoinen näistä toimenpiteistä, on huomattava, että 15 artiklalla luotiin tuen takaisinperintää koskeva yhtenäinen vanhentumisaika, jota sovelletaan samalla tavalla kyseiseen jäsenvaltioon, tuensaajaan ja kolmansiin osapuoliin nähden.

84 Tältä osin on muistettava, että EY 88 artiklan 2 kohdan mukainen menettely käydään pääosin komission ja kyseisen jäsenvaltion välillä. Niillä, joita asia koskee, kuten tuensaajalla, on oikeus saada asiasta tieto ja tilaisuus esittää omat perustelunsa (ks. vastaavasti asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok. 1984, s. 3809, Kok. Ep. VII, s. 667, 16 ja 17 kohta). Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ne, joita asia koskee, toimivat pääasiallisesti komission tiedonlähteenä EY 88 artiklan 2 kohdan nojalla aloitetussa hallinnollisessa menettelyssä (asia T-266/94, Skibsvaerftsforeningen ym. v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok. 1996, s. II-1399, 256 kohta ja yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. ja British Midland Airways v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 59 kohta). Komissiolla ei siis ole velvollisuutta ilmoittaa niille, joita asia mahdollisesti koskee, mukaan luettuna tuensaaja, toimenpiteistä, joihin se ryhtyy sääntöjenvastaisen valtiontuen suhteen, ennen hallinnollisen menettelyn aloittamista.

85 Tästä seuraa, että pelkästään siitä, että Scott ei ollut tietoinen komission Ranskan viranomaisille 17.1.1997 lähtien osoittamista tietopyynnöistä, ei seuraa, että noilla tietopyynnöillä ei olisi oikeusvaikutusta suhteessa Scottiin. Tämän seurauksena komission ennen hallinnollisen menettelyn aloittamista 17.1.1997 lähettämä kirje, jossa Ranskan viranomaisilta pyydettiin lisätietoja, merkitsee asetuksen N:o 659/1999 15 artiklan mukaan toimenpidettä, jolla keskeytetään kymmenen vuoden vanhentumisaika, joka on alkanut kulua nyt esillä olevassa tapauksessa 31.8.1987, ennen sen umpeutumista, huolimatta siitä, että kantaja ja Scott eivät tuolloin olleet tietoisia kyseisestä kirjeenvaihdosta.

86 Edellä esitetyillä perusteilla nyt käsiteltävän kanneperusteen toinen osa on hylättävä.

87 Näissä olosuhteissa riidanalaisen päätöksen 2 artiklaa koskeva kumoamiskanne on hylättävä siltä osin kuin se perustuu siihen, että komissio olisi rikkonut asetuksen N:o 659/1999 15 artiklaa.

Oikeudenkäyntikulut

88 Ottaen huomioon, että nyt annettava tuomio rajoittuu vanhentumiskysymyksen selvittämiseen ja että oikeudenkäynti jatkuu, oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne, jossa vaaditaan 12.7.2000 tehdyn komission päätöksen 2002/14/EY 2 artiklan kumoamista, hylätään siltä osin kuin kanne perustuu siihen, että**

komissio olisi rikkonut EY:n perustamissopimuksen [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 15 artiklaa.

2) **Oikeudenkäynti jatkuu muilta osin.**

3) **Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Cooke García-Valdecasas Lindh

Forwood Legal

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä huhtikuuta 2003.

H. Jung J. D. Cooke

kirjaaja laajennetun viidennen jaoston puheenjohtaja